

Kirjomaayökkönen

Tvåkölät jordfly
Opigena polygona

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalaiset (EN)

Luonnehdinta

Kirjomaayökkönen on keskikokoinen yöperhonen, jonka siipiväli on 33–39 mm. Violetinruskeissa etusiivissä on kirjavat kuviot ja okrankeltaista sävyä. Rengas- ja munuaistäplät ovat suuret ja kellertävät. Takasiivet ovat rusehtavanharmaat.

Elinympäristö ja levinneisyys

Kirjomaayökkönen elää kedoilla, pellon ja metsän reunoilla ja uuselinympäristöissä, kuten pientareilla ja joutomailla. Kirjomaayökkönen lentää öisin heinäkuun lopulta syyskuulle. Lajia esiintyy harvalukuisena Etelä-Suomen lounaisosissa ja harvinaisena sitä pohjoisemmassa, puuttuen kokonaan Pohjois-Suomesta. Esiintymät keskittyvät etelärannikolle.

Nykytila ja uhkatekijät

Erittäin uhanalaisen kirjomaayökkösen yksilömäärät ovat taantuneet merkittävästi sen alkuperäisten elinympäristöjen vähentyttyä. Lajin esiintyminen painottuu nykyisin uuselinympäristöihin, jotka korvaavat perinneympäristöjen avoimia elinalueita. Tulevaisuudessa lajia uhkaa perinneympäristöjen vähentyminen entisestään ja lajin suuret kannanvaihtelut. Uuselinympäristöissä uhkana on liian tehokas maankäyttö ja avoimen maanpinnan kattaminen mm. sorapohjaisilla parkkipaikoilla, maankaatopaikoilla ja ratapiha-alueilla.

Hoitosuosituks

Kirjomaayökkösen elinympäristönään käyttämät joutomaa-alueet, sorakuopat ja muut uuselinympäristöt tulisi jättää metsittämättä. Lajin elinympäristöt tulisi pitää riittävän avoimina. Laji hyötyy elinympäristöjensä umpeenkasvun torjunnasta, haitallisten vieraslajien poistosta ja kaupunkiniittyjen perustamisesta elinalueilleen. Esiintymät tulisi huomioida myös piennarten hoitotoimissa. Kirjomaayökkösen tarvitsemien perinneympäristöjen luonnonhoitotoihin ja vapaaehtoiseen suojeluun on mahdollista hakea rahoitusta METSO-ohjelman kautta.

Lähteet

- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Junninen, K. ja Similä, M. 2011. Metsien ennallistamisen ja luonnonhoidon opas. Metsähallitus B 157. Helsinki. 191 s.
- Silvonen, K., Top-Jensen, M. & Fibiger, M. 2014. Suomen päivä- ja yöperhoset – maastokäsikirja (A field guide to the butterflies and moths of Finland), Oestermarie, 822 s.
- Suomen Lajitietokeskus, kirjomaayökkönen. Saatavilla: <https://laji.fi/taxon/MX.63054>. Viitattu 7.11.2022.

Kuva: Janne Rainio, CC-4.0, [Laji.fi](https://laji.fi)